

Svedočenje Amir Kulagić

Amir Kulagić iz Srebrenice. Njegov otac Safet ubijen je 8. maja 1992. godine, pucnjem iz vatrenog oružja u leđa. Imao je više od šezdeset godina. Bio je 100 posto invalid. Bio je na štakama. Imao je obe noge polomljene.

„Moj otac je jedan od primjera zločina bez kazne. Među nama, ovdje, ima dosta sličnih iskustava – imamo saznanje, nemamo priznanje, ali imamo dosta zločina bez kazne koji će sigurno ostati dugo u dušama sviju nas koji smo izgubili. Ja sam mislio da čovjek može samo jednom umrijeti, jednom kad izgubi fizički život. Međutim, pronalaženje kostiju u četiri ili pet masovih grobnica govori nam da možete umrijeti i drugi put. Raskomadaju tijelo, onda ga raznesu tamo negdje okolo. (...) Ne samo što su raskomadali tijelo, već nakon toga ide jedno sistematično negiranje da su ti ljudi uopće postojali. To je ono najteže što vam dođe na kraju, hajde da kažemo, kao završni udarac na vas”.

Na [Desetom forumu za tranzicionu pravdu](#) je, kako je rekao, prvi put svedočio kao žrtva. Godinama je aktivan u procesu pomirenja u regionu, i u Inicijativi za REKOM.

Amir Kulagić: „Dame i gospodo, poštovani prijatelji, ja želim prije svega, onima koji imaju vlastito iskustvo rata i gubitka, da izrazim svoje duboko suosjećanje, ali i da nam preporučim mir, zajednički rad u korist opšteg dobra. Jedino tako si možemo dobiti neki osjećaj zadovoljenja neke pravde. Ja znam... Prije svega, izvinjavam se svim majkama koje su izgubile djecu. Ja mislim da je njihova bol najveća. Ali evo, dozvolite i meni da i ja ispričam par riječi o mojoj porodici i mom nekom ratnom iskustvu. Ja ću prvo reći par riječi o mom ocu Safetu koji je ubijen 8. maja 1992. godine. Ubijen je iz vatrenog oružja u leđa. Imao je više od 60 godina. Bio je 100 odsto invalid. Bio je na štakama. Imao je obe noge polomljene. Jedna je bila i kraća, tako da nije predstajao nikakvu prijetnju nikome. Nije želio napustiti Srebrenicu, zato što je smatrao, kao i većina drugih običnih prosječnih ljudi, da nije nikome ništa kriv. U to vrijeme, u Srebrenici, kada je on ubijen, ubijeno je za nekoliko dana više od 30 starih i bolesnih ljudi, ali na različite načine. Neki su živi spaljeni, neki su otrovani bojnim otrovima, a neki su zaklani. Iz metoda kojima su ti ljudi umoreni, možemo vidjeti da je cilj, da kažemo, ubijanja tih nevinih starijih ljudi bio prije svega da se pošalje poruka da se neće sve završiti bez krvi; i drugo, da se zaplaše svi oni koji nisu pobjegli u neke šume i nadali se da će se sve završiti za nekih 10 do 15 dana. Što je karakterističan moj otac? Prvo, što on i većina tih starijih ljudi nisu danima sahranjeni, ležali su razbacani po ulicama i to je bila jedna poruka. Paralelno s tim, zapaljene su 82 kuće, čime je faktički uništena svaka nada da će to biti kratko i da neće biti žrtava. Što je karakterističan moj otac? To su možda dvije stvari. Ja i još neke porodice koje su u to vreme izgubile svoje članove podneli smo, pre nekog vremena, prijavu Tužilaštvu. Međutim, rekli su nam da nema niko da svjedoči. Što znači, svi imamo znanje, al nemamo priznanje. I prvo, moje komšije, prijatelji,

Bošnjaci, iz straha ne mogu ili neće da svjedoče. A moji susjedi, komšije srpske nacionalnosti nisu spremni, verovatno iz straha za vlastiti život ili iz nekog svog uvjerenja. Druga stvar, moj otac je jedan od primjera zločina bez kazne. Među nama, ovdje, ima dosta sličnih iskustava — da imamo znanje, nemamo priznanje, ali imamo dosta zločina bez kazne koji će sigurno ostati dugo u dušama sviju nas koji smo izgubili. Pored mog oca, ja sam izgubio mog očuha, mog daidžu, njegovog sina koji je bio dječak od 16 godina. Prvo ću reći par riječi o tom dječaku. On je bio u Tuzli, pošao za Srebrenicu, nestao je na tom putu i mojoj daidžinici, ili mojoj ujni, rekli su jednom da je pronađen i identificiran klasičnom metodom. Ona je bila tužna, ali bar sretna, došla je do posmrtnih ostataka, ukopan, i ona je njega... da kažem, svakodnevno išla u Tuzlu na to mjesto gdje su joj rekli da je bio ukopan. Međutim, kasnije se pokazalo da to nije tačno, što je bila jedna nova trauma koju ona i sada, kažem, nosi u duši i teško se nosi s tim. Hoću samo ovim primjerom istaknuti i zamoliti sve one koji rade u tužilaštvima, komisijama za nestale i tako dalje — budite vrlo oprezni, molim vas, sa takvim ponašanjem, jer ponekad ona zakašnjela trauma donosi mnogo veći bol i dugotrajnija je nego ona prva. Što su karakteristični moj daidža i moj očuh? Njih su našli u četiri ili pet masovnih grobnica. Vrlo je malo tu posmrtnih ostataka. I možda je tu karakteristično zašto govorim o tome iz sljedećih razloga. Prvo da kažem da su mene učili ili da sam ja mislio da čovjek može samo jednom umrijeti, jednom kad izgubi fizički život. Međutim, pronalaženje kostiju u četiri ili pet masovnih grobnica govori nam da možete umrijeti i drugi put. Raskomadaju tijelo, onda ga raznesu tamo negdje okolo. Pri tome uništavaju najveći dio toga. Izvinjavam se, nije baš jednostavno pričati o tome. Možda kad je u pitanju moj daidža i njegov sin... Ono što je često i treća stvar koja je bitna u ovom slučaju jeste — ne samo što su ubili, ne samo što su raskomadali tijelo, već nakon toga ide jedno sistematično negiranje da su ti ljudi uopće postojali. To je ono najteže što vam dođe na kraju, hajde da kažemo, kao završni udarac na vas, vašu ličnost i sve ono. A to je vjerovatno većina ovih ovdje koji imaju vlastito iskustvo, iskustvo gubitka najmilijih kojima to najteže pada. A pogotovo kako je tek teško onima koji nisu došli do posmrtnih ostataka. Pored toga, ja sam izgubio tetka i njegovog sina. Oni su takođe pronađeni u više masovnih grobnica. Ali zašto su moj daidža i moj tetak i njihovi sinovi karakteristični za srebreničku situaciju? Možda iz dva ili tri razloga. Prvi je što se porodica Kamenić, moj tetak i porodica Bektić ugasila. Bio je djed, bio je moj daidža kao jedinac i njihov sin jedinac. Sad njih više nema i ta porodica više ne postoji. Moja tetka, koja je već umrla, ustvari precrkla od boli, i moja daidžinica su faktički reproduktivno nesposobne i znači tih porodica više neće biti. To su samo karakteristični slučajevi, jer je na području Srebrenice dosta takvih slučajeva, to je taj transgeneracijski zločin genocida koji ne ostavlja... ne prestaje sa nestankom, da kažemo, fizičkim, već ostavlja trajne posljedice i tako dalje. Šta bih još mogao reći? Ja sam izgubio, pored toga, izgubio sam svoga zeta, odnosno, on je bio moj veliki prijatelj. Međutim, do njegovih posmrtnih ostataka nismo mogli doći i teško će nam biti. Za smrt mog očuha i mog daidže bio je odgovoran Grbić, onaj oficir Grbić koji je bio osuđen na sudu Bosne i Hercegovine i prepoznat kao odgovoran za njihovu smrt. On je bio osuđen na višegodišnju kaznu robije od 30 godina i prije par dana je oslobođen uz obrazloženje da nije primjenjen Zakon bivše SFRJ, da je napravljena neka proceduralna greška, molim vas. Mislim da za sve ovo ne treba komentar. Možete li zamisliti koja je to trauma za moju majku, za moju sestru i tako dalje, i tako dalje. Kad

je u pitanju moja supruga, ona je u momentu kada je padala Srebrenica bila u sedmom mjesecu trudnoće. Ja sam bio u šumi. Mi se nismo vidjeli. Ona je došla u Potočare sa ocem, djedom i majkom i sestrama i... Zašto nju spominjem? Njoj su iz ruku otjeli oca i djeda, ona se gurala. Nije ih htjela pustiti. Međutim, nju su htjeli da udare puškom u stomak da ubiju tu bebu u stomaku, i onda je moj očuh... pardon, moj punac, rekao: „Nemojte molim vas, pustite je, evo mi idemo, nemojte nju dirati“. Ono što je meni teško bilo, jer ja sam prošao kroz tu šumu od Srebrenice do Tuzle, sedam dana i osam noći, ta slika kako su rasporili moju suprugu, izvadili dijete, nabili na nož, to je u stvari mene... i sad mi često bude problem. Samo ako mogu još jednu minutu, oprostite. Mogu da prestanem, ali dozvolite još jednu rečenicu i možda dva ili tri razloga. Prvo, svi oni... vidim kako je žrtvama teško izaći i govoriti o vlastitom iskustvu. Puno je lakše pričati o iskustvu drugih. Međutim, sve one koji imaju hrabrosti da na ovakvim skupovima pričaju o vlastitom iskustvu smatram herojima, a ne žrtvama. Treba naći snage da izađete ovdje i pred svima nama pričate o svom bolu. Gdje sam ja danas? Ja nisam izgubio samo to, već je i moja supruga izgubila sve svoje muške članove familije. I ono s čim mi danas živimo, ja i moja porodica, jeste da supruga ima svoje traume, a ja imam svoje. Kad dođe vrijeme aprila, maja, kad dođe behar, proljeće, ja i moja supruga imamo dosta problema, ne međusobno, imamo psihičkih problema, zato što nas taj miris, umjesto da nas raduje, podsjeća na smrt i na one kojih više nema. Dobro, poštovani prijatelji, hvala vam na strpljenju. Ako sam bio malo duži, oprostite.“